

Afrikansk kultur – vad är det?

Det var en av många frågor Maria Gustavson funderade över när hon var i Namibia och Botswana för att undersöka hur människor där arbetar med revision.

– Jag hade fått lära mig att afrikansk byråkrati både är och bör vara annorlunda än den västerländska. Men så var det inte.

MARIA GUSTAVSON hade två föreställningar i huvudet när hon reste ner till södra Afrika för att undersöka revisionen där: dels den allmänna uppfattningen att offentlig förvaltning inte fungerar något vidare i Afrika, bland annat på grund av en utbredd korruption, dels att utvecklingsländer måste få hitta sina egna sätt att lösa problem på och inte tvingas ta över västerländska byråkratiska normer.

– Men om inte revisionen fungerar som den gör här, hur fungerar den då? var den fråga jag ställde. Att jag bestämde mig för att studera just revision beror på att det är något som finns överallt i förvaltningen och samhället, och den funktionen är viktig för hur vi ser på demokratin.

Först reste hon till Sydafrika. Där hjälpte en lokal organisation henne med rekommendationer som gjorde att hon bland annat kunde studera riksrevisionerna i Namibia och Botswana.

– Jag var sammanlagt cirka sex månader i Afrika, och var med på kurser, konferenser och möten. Revisorerna var generellt välkommande och öppna.

TILL SKILLNAD FRÅN Maria Gustavsons förväntningar visade det sig att revisorerna i Afrika var måna om att följa samma internationella standarder och transparenta arbetssätt som finns i andra delar av världen. De verkade heller inte se några problem med att ta över västerländska normer.

– Tvärtom påpekade de fördelarna med att revision ser ungefär likadant ut varhelst man kommer i världen. Det innebär bland annat att de kan hjälpa varandra över nationsgränserna, utbyta erfarenheter och dessutom söka jobb i grannländerna.

Ett skäl till att forskare brukar anse att den offentliga sektorn i Afrika varken kan eller bör ta efter vårt västerländska sätt att arbeta är att afrikanska samhällen i mycket

högre grad än våra uppfattas som knutna till klaner eller lokala gemenskaper. Men även om lokalsamhället är viktigt har de flesta människor lojaliteter gentemot fler än bara en enda grupp, påpekar Maria Gustavson.

– Det var tydligt att revisorerna i södra Afrika hade en yrkes stolthet och betraktade sig som en del av en internationell profession. Deras uppgift är att kontrollera att skattemedel används på rätt sätt och det är något de tar på allvar.

Överhuvudtaget har erfarenheterna från Afrika fått Maria Gustavson att fundera över hur vi ser på nationalitet och kultur.

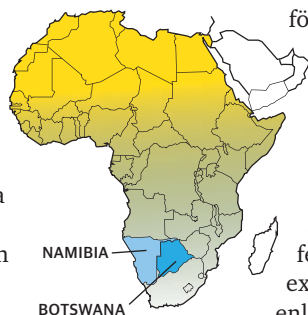
– Vad är typiskt botswanskt? Eller för den delen, typiskt svenskt?

Det är ju något som ständigt förändras och något som botswanier och svenskar själva bör få bestämma om. Visst är det sant att många internationella organisationer är dominerade av väst och självklart vore det fel att tvinga tjänstemän från exempelvis Namibia att arbeta enligt våra principer. Men måste

beprövade metoder förkastas enbart för att de kommer från väst? Det tycker inte revisorerna i södra Afrika.

EFTER DISPUTATIONEN har Maria Gustavson fått en tjänst inom institutet Quality of Government. Och hon har nyligen fått forskningsmedel för en mer teoretisk och empirisk undersökning av vilken roll revisionen har i demokratin och hur den påverkar olika aspekter av samhället.

– Men det skulle också vara intressant att studera varför olika skandaler, som mutaffärerna i Göteborg, kan uppstå, trots att vi har revisorer som är utbildade för att granska offentlig verksamhet. Anser de inte att det är deras uppgift att slå larm, eller gör de det men på ett sätt som av någon anledning inte uppmärksammas? För en revision som inte fungerar är ju ganska poänglös. Och om skandalerna inträffat i Windhoek istället för i Göteborg, hade de då uppfattats som något typiskt afrikanskt?

MARIA GUSTAVSON

AKTUELL: Har nyligen disputerat på avhandlingen *Auditing the African State. International Standards and Local Adjustments*.

ÅLDER: 34 år.

FAMILJ: Sambo.

BOR: I centrala Göteborg.

INTRESSEN: Träning, gärna skidåkning samt resor.

TEXT **EVA LUNDGREN, MINNA MÅNSEN**
FOTO **JOHAN WINGBORG**